



Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > בעשרה מאמרות נברא עולם

דע את מידותיך הדרכה מעשית אש כבוד 010 מים דרוח דאש מאמר ה' בעשרה מאמרות נברא עולם

מים דרוח דאש. כללות האש הכבוד העולה, הרוח זה התנועה להשגת הכבוד, והמים זה ההיגרות לתנועה של השגת כבוד. בלשון קצרה, כאשר זה מתגלה מצד הקלקול בנפשו של אדם אז בכל תנועה ומצב שאדם רואה שנפעל בצורה מסוימת שהוא יכול להשיג בו כבוד אז הוא נגרר מיד לעשות את הדבר. זה לא שיקול דעת שאדם שוקל בדעתו שרוצה להשיג כבוד ובונה מהלכים כמו שהוזכר לעיל, אלא בעצם כמעט בלי מודע אדם נמצא במצבים שברגע שמתעורר האפשרות להשיג כבוד באותו מקום אז הוא נגרר לאותו דבר, ובדר"כ הוא מוצא את עצמו לאחר מעשה שכבר עשה את אותם דברים.

שזה מתגלה בחריפות של נפש, אז בעצם כדוגמת הלטה שמעמידה עצמה בצבע של מה שנמצאת בתוכה, כאשר החולשה הזו מתגלה בנפשו של אדם אז בעצם הוא לא חי מציאות של עצמו כלל, אלא הוא בעצם חי לפי הסובבים אותו מה שהם חושבים, או לפחות מה שהוא חושב מה שהם חושבים שעי"כ הם יכבדו אותו, אז באופן הזה הוא נגרר אחרי המצבים הללו כהרף-עין, זה הגרות של תנועה לכבוד מהירה.

במעמקי כח הנפש מצד הקלקול כמו שהוזכר לעיל הכבוד זה ההגדרה החיצונית מהאדם, בכללות קנאה תאוה וכבוד מוציאים את האדם מן העולם, מעלמו דיליה מהפנים לחוץ, אבל בתוך הקנאה והתאוה והכבוד עדיין הדברים הם באופן שהכבוד הוא החיצוני ביותר, קנאה אדם מקנא שרוצה להיות כזולתו, בתאוה רוצה להתחבר לדבר, כבוד כל עניינו שאחרים יכבדו, הרי שהכבוד הוא החיצוני ביותר מכל ג' הדברים שמנו חז"ל. ותפיסת כבוד כמו שהורחב לעיל ועל גבי זה נבנים הדברים השתא, היא בעצם לחיות חוץ לעצמו, וכאשר התפיסה הזו של הכבוד שולטת במרחבי הנפש של האדם אז באופן דידן שהוזכר במים דרוח דאש אז בעצם הוא לא חי את מציאותו של עצמו כלל אלא כל כולו גרירה אחר תנועה של כבוד, זה מציאותו שמתנועת לאותו דבר.

ההפך הגמור צורת חיים של פנים, נפתח את הדברים יותר. מציאות נפשו של אדם יש בה כמה שכבות ורובדים, יש את הרובד החיצוני שהוזכר השתא שאדם חי בדברים שחוצה לו ואינו כלום מתוכו. יש אופן שהאדם חי את עומק הרצונות שלו, אבל הוא חי את עומק הרצונות שלו בדברים שנמצאים חוצה לו ולכן הוא רודף אחריהם, אבל הוא חי זאת מעומק הרצון.

באופן הראשון אדם כמעט לא חי במודע אלא נגרר אחרי מה שנמצא חוצה לו וכל תפיסתו היא בעצם חוצה לו, שזה מתגלה בצורה החמורה בנפשו של אדם יש בני אדם שכמעט ואין להם דעה עצמית בכלום, הם חי בעולם של חומר אבל גם בזה אין להם דעה, הם רוצים לקנות חליפה אז הם צריכים להביא ג' חברים גם יחד שיכריעו במותב תלתא יתביה מה מתאים, עניבה זה עוד סוגיא שצריך עוד כמה יועצים, ושנשאל אותו מה הטעם שלך יענה, מה אתם חושבים, אין לו עולם לעצמו אפי' בעולם החומר השפל. זה לפעמים מבהיל, לפעמים הוא יכול להגיע לחתונה ויושבים ואוכלים ומציעים לו האם לקבל שניצל או עוף, אז הוא מסתכל מה השלושה שלפניו לקחו אז מסתמא זה יותר טוב, לא ברור לו מה הוא אוהב אפילו [ברור שמי שברור לו יש לו עבודה אחרת של תאוה, לכל אחד יש זוויות אחרות]. מדברים נקודות של השקפה, הוא הרי לא חי עולם פנימי אז מה הוא יכול לדבר, אסופי?, אין לו לא אביו ולא אמו, זה גיבובי דברים, אין לו דעה או מחשבה או ענין עצמי, בעומק בתת-ההכרה הוא אומר את אותה מחשבה שאחרים רוצים שהוא יאמר, ואין לו יותר מזה כלום. זה בעצם אדם שחלול מתוכו וכולו חוץ, כמובן הבני אדם הללו הם לא רוב מחלט של בני אדם אבל הם קיימים והם לא מתי מעט. לפעמים זה בהכרה של האדם ופעמים בתת-ההכרה, הוא בעצם מעיקרא מרוקן מתוכו, ומה שהוא מדבר תינח שזה חוץ אבל בעומק גם מה שהוא

חושב התפיסה של מחשבתו נמצאת בחוץ, הוא לא חושב מה הוא חושב אלא חושב מה אחרים חושבים ולפי"ז מה צריך שהוא יחשוב, ומה הוא חושב שאחרים חושבים שהוא צריך שיחשוב, וחוזר חלילה בצורה כזו, אדם כזו מצד הקלקול הוא בעצם כמו מראה, הוא עצמו כלום ומה שיש לו זה מה שנראה מסביב, זה מה שמתראה בתוכו. בעומק זה גם לא מה שנראה מסביב אלא מה שהוא חושב שצריך להתראות, וכן על זה הדרך. זה הצד הנפול ביותר בנפשו של אדם.

הצד היותר פנימי הוא שיש לאדם מחשבות, דעות, רצונות, יכול להיות שהרצונות הללו נמוכים ושפלים מאד אבל יש לו איזו שהיא עצמיות, יכול להיות שהוא רוצה קנאה תאוה וכבוד, אבל זה הוא לפחות, זו מציאותו שהוא מבורר תקיף וחזק, כמובן שיש בזה שיעורים והדרגות אבל יש לו עולם לעצמו, יכול להיות שהעולם לעצמו הזה הוא חלקו בגיהנום, אבל יש לו איזה שהוא משהו שזה הוא עצמו, אם נשאלו מה מכעיס אותו אז הוא ידע, אם נשאלנו למה מתאוה אז יגדיר למה מתאוה, כמובן שזה קלקול של כעס ותאוה אבל יש לו מציאות לכשעצמו.

יש בני אדם שמאד מאד רחוקים מכעס, אבל זה לא נובע מכך עומק העבודה של עונה או של כח הנפשי כעפר לכל תהיה של יסוד העפר כפשוטו, אלא זה נובע מכך שאין להם שום עצמיות אז מה כבר יכול להכעיס אותם, כמובן שלכל דבר יש גבולות אבל מציאותם היא מאד מאד שבשבת כלפי הרוח אז מה כבר יכול להכעיסם, פעם תנועה לכאן ולפעם לכאן, עד שלא פגעו במעמקי נפשם באופן המוחלט זה לא כואב להם. יש מי שיכול לראות את אותו אדם ולומר ענוותן כהלל לכן קשה להכעיסו, ואליבא דאמת זה יכול לנבוע ממקום לגמרי אחר, מהריקון העצמי הפנימי שבתוכו. משא"כ בשלב השני שהוזכר שיש לו רצונות ומחשבות ומאווים ותשוקות שיכול להיות שרחוקים ת"ק אמה מעולם של קדושה, אבל יש לו איזה שהוא עולם בתוך עצמו. וכאשר אותו אדם יוצא לחוץ הוא חי מסביב עצמו, שרוצה לסבוב את כל הגלגל כולו לצורך עצמו ולחיייו. זה אופן נוסף של צורת חיים.

האופן האמיתי של צורת חיים, השלב הראשון ברור שהוא ריק מכל, השלב השני זה בעצם אדם שחי לעצמו ודואג לעצמו ורבים הם, הצורה הפנימית האמיתית של החיים בנויה באופן לגמרי שונה, בהגדרה כוללת ודאי שאדם מבטל רצונו לרצון הבורא 'בטל רצונך מפני רצוני'.

אבל בהגדרה יותר נמוכה בתפיסת נפש הבהמית, יש שני מהלכים של חיים, המהלך הראשון, כל אדם יש בו את התכונות שבו, מי שהוא, חלקו בעולמו שהקב"ה נתן לו, יש לו חלקו בעולמו בגשמיות, קניינים אשה ובנים, יש לו חלק בתכונות שכל בהשגות שהקב"ה נתן לו, ויש לו את חלקו בעולם הנפשי שלו, עולם המידות שלו.

ככל שאדם פנימי יותר בעצם הוא חי את התכונות האמיתיות שנמצאות בתוכו, את החלקים שנמצאים אצלו. הוא שואף כל הזמן להגיע לשלב הבא, אבל מי שחי רק על שאיפות זה עוד פנים לקלקול של כבוד, זה מאותו בית אב רק ממקום שונה לגמרי, מה הקשר בין חיים שכולם שאיפות לחיים שכולו כבוד, לכאורה הם שונים לגמרי אבל בעומק הם בני ביקתא חדא נינהו, הכבוד זה כל מי שחי מציאות חיצונית, שאיפות עניינו אדם שחי כולו שאיפות חי את מה שאין לו ואת מה שהוא רוצה להשיג, לפעמים זה מבעית, רואים בחור בן י"ז שחי שאיפות ואומרים שכשיגיע הזמן הוא יתבגר וקצת ישתנה, ופוגשים בני אדם בני שלושים, ארבעים חמישים, ששים ויותר, ורואים אותם שאיפות, כל פעם שאיפות חדשים, אז אם עד כאן הוא השיג תינה, אבל ברוב הפעמים צורה כזו של חיים גורמת שעוברים משאיפה לשאיפה ואין כמעט שום מציאות של השגה, צורה זו של חיים היא חיצונית.

הצורת חיים הפנימית היא שאדם חי את התכונות שהקב"ה נתן לו ואת חלקו שלו במה שהשיג, כמובן שעל גבי זה חל מציאות של שאיפה להגיע לנקודה הבאה, אוי לו למי שרוצה להישאר במקומו שלו כלשון הגר"א אם אינו עולה יורד, לא יתכן לעמוד על עמדו שהרי זה טבע הבריאה שכולה תנועה. אבל הוא חי את מה שהוא, והוא כל הזמן מנסה להתנועע למקום הבא, אבל הוא מתנועע מתוך חיבור למקום שבו הוא נמצא, ולא מתוך התנתקות ומתוך ריקון, אלא בבחינת כלי מלא מחזיק מידתו של הקב"ה, מכך כך הוא מגיע לשלב הבא.

בצורה הזו של החיים צריך להביא שהגדרה זו היא לא כל כך ברורה להם, והסיבה היא, כי כאשר אדם לא חי את העולם הפנימי שהוזכר אזי כאשר מדברים איתו לחיות את עצמו אז הוא תופס שהכוונה לחיות את עצמו היינו לדאוג לעצמו ולחשוב על עצמו ולרצות מה שהוא רוצה, ולדאוג לעצמו על חשבון אחרים, ואז הוא מסתכל על כך שלחיות את עצמו אין לך עולם נפול מזה, יכול להיות שהוא שם אבל לפחות הוא מודע לזה שזה נפול. יש כאן שני עולמות שהם שונים לגמרי שכשנמצאים בחוץ הם נראים אותו עולם אבל מדובר כאן בשני עולמות לגמרי שונים. בעולם דקלקול אדם שחי את עצמו הוא חי את הרצונות של עצמו, הוא רוצה חברותא טוב לעצמו, ופרנסה לעצמו, ובריאות לעצמו, ונחת מהילדים לעצמו, ורוצה רוצה, וזה הוא, ואם הוא יחיה כל הזמן את עצמו הוא רומס את כל מי שנמצא סביבותיו ואין לו מציאות של קיום, אז הוא מבין שאי אפשר כך להתנהג אז הוא משקיט את רצונותיו ומנסה להיות איש בין האנשים איך שהוא להתאים את עצמו שיראה כסדר של חיים.

אבל העולם הפנימי בנוי באופן לגמרי שונה, הוא לא חי את הרצונות שלו, מדגישים נקודה לגמרי אחרת, אדם חי את מה שהוא השיג, מה שיש לו ומה שקיים. כבר יש כאן השקטה עמוקה מאד מאד בנפש, כשזה לא באיזון הנכון זה מאבד את השאיפות, כשזה באיזון הנכון זה עומק הרוגע בנפש שהוא חי את מה שיש לו.

אבל גם חיים כאלו שאדם חי את מה שיש לו הוא עדיין יכול להיות אנוכי מאד שהוא הרי שקוע רק בתוך עצמו. חוזרים המון פעמים שיש חלק גדול מהבעיה של אלו שהופכים להיות עובדי ה' שלפעמים הם כל כך שקועים בתוך עצמם. המעשה הידוע עם ר' ישראל סלנטר בערב יוה"כ שאמר שלום ולא השיבו לו [בלי להיכנס לגופא דעובדא] אבל התפיסה מהמעשים הללו זה בני אדם שבעצם חיים את חובת האדם בעולמו, אבל זה רק בעולמו ומכאן ואילך לפיכך נברא האדם יחידי, או שהם שקועים בשאיפות שלהם או ששקועים במה שהשיגו, אבל בין כך ובין כך יש כאן צד של קלקול שאותו אדם חי את העולם של עצמו, אם זה הסוגיא הקודמת שהוזכר שהוא חי את העולם שלו אז הוא רוצה דברים ורומס אחרים בדרכו, כאן זה כבר הרבה יותר עדין, בעצם יש לו עולם שלו, תורה ועבודה והיכן שנמצא, הוא לא מזיק לאחרים בידיים ברוב המקרים, אבל למעשה הוא שקוע עמוק עמוק במציאותו של עצמו. לפעמים זה גם יכול לגרום שהוא מזיק לאחרים באופן ששקוע בתוך עצמו ולא שם לב מה התוצאות של מה שהוא עושה, וקל וחומר שלא שם לב שיש בני אדם שסביבו שקשה להם ואפשר לעזור להם [שזה כבר דרגה יותר גבוהה], אבל לפעמים הוא עצמו מזיק בדרך משום שלא שם לב. משל למה הדבר דומה כדוגמא בעלמא, אדם שקוע בלימוד והולך ברחוב ודורך ע"ג כלי זכוכית ושוברו כי הוא לא שם לב. אבל במעמקי הנפש כאשר אדם נכנס לתוך העולם של תוך עצמו, אם זה שאיפות הוזכר לעיל הצד דקדקול, אבל גם זה לא שאיפות אלא מה שהשיג, זה יכול לגרום שיש לאדם מדור לפי כבודו, הוא חי כאן בתוך העולם, כולם בגיהנום והוא מרגיש את עצמו בגן עדן שזכה לחלקו שלו בעולמו, וזה עולמו שלו ששם הוא נמצא.

תפיסה זו של חיים היא עולם פנימי וההיפך מהכבוד, אבל מובן לכל בר-דעת שזו לא הצורת חיים האמיתית.

לסיכום, יש אדם שחי כולו חוץ מרוקן מתוכו, יש אדם שחי את רצונותיו ותשוקותיו אבל בעלמא דקדקול, ויש אדם שחי את תוך עולמו הפנימי שלו אבל מדין שאיפות, ויש אדם שחי את עולמו הפנימי מתוך מה שהוא השיג, וגם בשלב האחרון התבאר שעדיין זה שקיעות עמוקה בתוך מציאות החיים של עצמו.

כאן יש את הפתח העמוק של החיים, הדברים עדינים אבל הם חיי האמת. כאשר אדם חי עם טוהר פנימי בתוך עצמו אז צורת החיים מקבלת פנים לגמרי אחרת. ועניינם, הוא מחובר למי שהוא, אבל הוא מחובר באופן שהוא מצב של דרך מעבר בנפשו. כלומר, לדוגמא בעלמא לשון חז"ל 'כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובים', כמו שאומרים רבותינו כידוע נפש החיים ועוד, ניזון בשביל חנינא בני הוא בבחינה של שביל שהכל עובר דרכו. מה כוונת הדבר שהוא שביל, איך הכל עובר דרכו, אין כוונת הדבר כמו צינור מים שאפשר להעביר דרכו, ההגדרה לגמרי שונה.

הוא מחובר לחלקו והוויתו שלו, ומכיוון שהוא לא אנוכי אז כל מה שנמצא בתוכו זה מחוק הטוב להיטיב, לכן הכל מתפשט הלאה. אם הוא אנוכי אז הכל נעצר בתוך עצמו, הוא מחפש כל הזמן את חלקו שלו ומקווה שזכה צדיק שנטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן, ואם מישהו דיבר עליו למשל לשון הרע הוא מאד שמח כיוון שהוא זכה גם בחלק של אותו בגן עדן, אבל מ"מ הוא מחפש את חלקו שלו ואדרבא גם לקבל חלקים של אחרים, שלי שלי ושלי שלי ברוחניות. כמו שהדגמנו, הוא מקבל ייסורים באהבה של לשה"ר, זה שלי שלי כמבואר ברבותינו בחובות הלבבות ועוד. אבל הוא חי את עולמו שלו, זו נפש בלתי מזוככת ועדינה.

אבל כשהנפש הופכת להיות מעודנת ולא אנוכית והחיים לא מסתובבים סביב לעצמו, אז יש כאן דבר שנראה לכאורה תרתי דסתרי אבל זה עומק מציאות החיים, מחד אותו אדם חי את עצמו מה שהשיג, לכאורה אם הוא חי את עצמו ומה שהשיג אז כולו אנוכי ומסביב לעצמו, אבל זה לגמרי אחרת, הוא בעצם חי את עצמו אבל הוא חי את עצמו בעדינות כאופן של דרך מעבר. משל למה הדבר דומה, יש אב ובנים בבית, האב כל מציאותו להשפיע לבנים ואין לו מציאות שהופך להיות כזה שהוא רק לעצמו, הוא עצמו שלו אבל לצורך אחרים.

העולם הפנימי בנוי באופן כזה שככל שאדם מחובר יותר לעצמו וככל שהוא זך יותר כאן מונח התרתי דסתרי כביכול שהוא צורת שלמות החיים, מחד הוא מחובר עמוק לכוחות נפשו ומשם מגיע עומק המנוחה של הנפש כיוון שהוא מקושר לחלקו שלו בעולמו, אבל חלקו שלו זו תחילת הנביעה, חק הטוב להיטיב כי הנפש זכה, אז מאותו חלקים שיש לו זכה וזיכה, הוא מעביר את אותם דברים הלאה, חוזרים תמיד ואומרים שזכה זה מלשון זכות וזך, לא קנין של הדבר בבחינת זכין לאדם שהגביהו לו מציאה וזכה בה, אלא זה מהמקום של הזכות שבנפש, זה הזכה וזיכה.

בפנים הללו של מציאות החיים מחד אותו אדם חי את מציאות עצמו באופן החזק מאד, שהוא מחובר כולו לחלקו שלו, אבל כל החיבור הזה לחלקו שלו הופך להיות תחילת מקור נביעה להמשיך לבני אדם אחרים.

באופן הזה צריך להבין שיש עומק, מחד אותו אדם מחובר לעולם פנימי גמור, אבל מאידך הוא הוא זה שחי בחוץ הכי הרבה.

החיצונית הגמור בנפשו של אדם מתגלה בכך שאדם חושב רק מה שנמצא בחוץ, יתר על כן יש לו את העצמו שלו אבל רוצה דברים שבחוץ, יתר על כן הוא חי עולם רוחני ומחפש שאיפות אז הוא חי בחוץ, כאן מדברים עכשיו על עוד אדם שחי הרבה בחוץ. כמובן שיש אופן של זכה וזיכה באופן הנעלם כאדם שיושב בבית המדרש ומאיר לכל העולם כולו כדברי רבותינו כידוע, אז ודאי שזה נמצא באופן של פנים. אבל שזה מתגלה באופן הרחב יותר, ברחובות תתן קולה, במקום שמרחיבים אותו דורשים חז"ל, אבל למעשה זיכוי הרבים בפועל מצריך אופן של יציאה לחוץ, אז כביכול אותו אדם חי עוד יותר ועוד יותר חוץ.

אבל העומק של החיים הוא לגמרי אחר, הוא חי את מציאות העולם הפנימי שהוא מחובר למקומו שלו, ומהמקום שהוא מחובר למקומו שלו שהוא זך אז חק הטוב להיטיב מתפשט הלאה, וככל שהוא זך יותר הוא הופך להיות מעיין ליותר ויותר בני אדם, כאן נקודת היציאה לחוץ הופכת להיות עלמא דתיקון.

זו בחינתו של אברהם אבינו, מי האיר ממזרח צדק שהוא מאיר לכל העולם כולו, בני בניו של אברהם אבינו גומלי חסדים, זה כח השפעה לחוץ, אבל זו השפעה לחוץ עם חיבור של מעמקים של מציאות של פנים.

כמובן שדבר זה עדין מאד בנפש, שסוף סוף אדם יוצא בהשפעה לחוץ ומסוגל לאבד בשלב מסויים את המציאות של הפנים שאליו הוא מחובר, ואם הוא יאבדה הוא עוד פעם נפל לחוץ.

לכן כמובן, ככל דבר פנימי שהוא חכמה ואינו מלאכה, זו עדינות פנימית בנפשו של אדם שמחד אדם קובע לעצמו את אותם זמנים של עומק החיבור הפנימי שמקושר לחלקו שלו בעולמו, ומאידך מאותו מקום משפיע למציאות של אחרים.

שנבוא לקרב זאת יותר לעולם המעשה, יש בני אדם שיש להם תכונה בנפש שאוהבים להיות נחמדים כלפי אחרים, שהם ימצאו חן בעיני כולם. אפשר לפגוש את אותם בני אדם ובשלב מסויים נראה שהם אנשים נעימים נוחים וקלים, זורמים כלשון העם, ואדרבא אם באים להציע אותם לשידוך אומרים עליהם שהם בני אדם שכל אחד יכול להסתדר איתם.

אבל למעשה אחרי שבונים בית מתברר שפני הסוגיא לגמרי אחרת, מה היה ומה קרה פתאום, מאד פשוט, הוא בעצם אדם שמרוקן את עצמו על-מנת להתאים את עצמו לזולתו, אז הוא יכול לעשות את זה בשיעור מסויים שנמצא בחוץ, אבל אי אפשר לחיות ככה באופן קבוע, אז שזה מתגלה בתוך הבית פנימה, יתר על כן שם תוקף ההתגלות של האני שלו יותר גדולה, כיוון שבחוץ הוא תמיד מרוקן את עצמו לצורך אחרים.

אם כן איך היא הצורה האמיתית להיפגש עם בני אדם, מצד שני בני אדם אומרים שאם אפגש עם אנשים ואעמיד את האני שלי, את הנוקשות שלי הרי זה לא דרך של בני אדם.

אלא מה נאמר ששביל הזהב היא צורת החיים האמיתית, קצת להתכופף, קצת לרוקן, קצת להיות אני, איך שהוא לתת אווירה נעימה. זה טוב עבור משחקים בקוביא, זה לא חיים אמיתיים, זה לשחק בתוך הכוחות כדי להתאים את עצמו לעולם.

הצורה הפנימית של החיים היא לגמרי שונה, כאשר האדם נפגש עם זולתו הוא מגיע עם כל האני שלו, ולכאורה אם הוא יגיע עם כל האני שלו יתקיים בהם אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת, אבל התשובה היא שהוא לא מגיע עם האני המקולקל, אלא הוא מגיע עם מי שהוא אבל מתוך אותו מקום שכולו עומד לפנות לחלקו שזולתו צריך.

מה מכר ראשון לשני, מה שיש בידו, אדם לא יכול לתת את מה שאין לו, בני אדם שמעמידים עצמם באופן כזה של להיות נעימים ולהיטיב לזולתם ואין להם מתוכם כלום, ממון אפשר לתת רק כפי מה שיש לו [אולי יקה הלוואות], אי אפשר לתת את מה שאין.

שאדם נפגש עם זולתו זה לא ענין להתאים את עצמו לשני, זה חיצוניות [לקמן יתבאר שיש בזה עבודה יותר עמוקה אבל אצל רוב בני אדם זה לא שייך לסוגיא העמוקה]. הצורה הראשונה [לא אחרית העבודה] של העבודה הפנימית שבצד שני בני אדם נפגשים, ראובן עם שמעון, וראובן מעמיד את כל מי שהוא, אין כוונת הדבר כלפי החיצוניות אלא שבנפשו שלו הוא מגיע ממקום של חיבור לכל חלקיו שיש לו.

אבל, וזהו אבל גדול כמו שהוזכר, כיוון שהוא מעמיד את עצמו שלו לעצמו, אלא מעמיד את עצמו עבד לעבדי ה', אבל הוא

עבד שמכיר את תכונותיו, הוא עומד באופן של שופע הטבה, רצון להעניק, להקשיב ולעזור וכל האופנים שנצרכים [שזו עצמה סוגיא רחבה עד למאד], אבל ההעמדה של עצמו נובעת ממקום של חיבור לעצמו, וממקום שכל עצמו שלו אינו אלא להיטיב. אבל אם הוא ידלג על העצמו שלו הוא עוד פעם יתרוקן. זו צורה אמיתית של חיים.

שנפגשים עם אותם בני אדם, חלק גדול מבני אדם בעולם אוהבים זאת, ראשית כל מפני שהם מרגישים שעומד לפנייהם בר-סמכא, והם מרגישים כך כיוון שרוב בני האדם אין להם על מי שיסמוכו, אם יש לו את אביו ואמו אזי אימתי שהם נפטרו עכשיו הוא סומך על הילדים, אין לו מציאות לעצמו. אבל שמחובר לעצמו יש לו על מה שיסמוכו, בעומק הוא מחובר אליו יתברך שמו וזה מעמקי היסמוכו שבנפש, אבל היסמוכו על עצמו יונק מהמקום של החיבור לקב"ה.

ולפיכך להיפגש בני אדם חלשים יותר שאין להם חוזק עצמי אוהבים מאד להיפגש עם סוג בני אדם כאלו. בני אדם יותר חזקים אם הם נפגשים עם אותו אדם, אם הם לא יודעים לפרש את זה ברור אז הם מפרשים את זה כעוצמה, כחוזק, כגאווה, וכשליטה ועוד צורות למיניהם. אבל אם הם קצת נפתחים לאותו עולם הם מתחילים להבין שזו סוגיא אחרת, של אני מי שאני אבל העמדה של כל זה למציאות של זולתו. כך היא צורת החיים הפנימית.

אלא שיש בני אדם שקשה להם לסבול את זה, אז לפעמים לצורך גמילות חסד עם אותם בני אדם אפשר לשנות מפני דרכי שלום, אבל זה לא לשנות את כל צורת החיים, נקודתית לאותו מפגש אפשר לשנות את צורת החיים, וגם זה בשיעור וגבול של חכמת חיים כדי שלאט לאט לא יאבד את עצמיותו.

פעמים שנפגשים עם בני אדם בעלי גאווה, בעלי חוזק שמפחדים להיפגש עם מי שיש לו קצת חוזק מסוים, לפעמים נותנים להם הרגשה של שפלות עד שיעבור זעם של אותו אדם, לצורך גמילות חסד. אבל הצורה הבסיסית של החיים אינה כך.

זה המקום האמיתי של השלב היסודי שעל גביו הנפש נבנית.

השלב הבא, מעמידים אותו כנקודה של אחרית העבודה אבל צריך לעבור את הנקודה שהוזכרה עד עכשיו. השלב הבא של העבודה היא נפשי כעפר לכל תהיה, אחרי שאדם כל כך מחובר לעצמו במעמקי נפשו אז הוא יכול להגיע לביטול אמיתי בעומק הנפש. אם האדם מתחבר לביטול לפני כן, כמו שהגדירו רבותינו, בשם ר' יחזקאל ועוד, זו שפלות של הנפש הבהמית ולא נובע מעומק התוקף הבטל, אלא נובע מהחולשה של הנפש הבהמית המתפעלת ומתבטלת לזולתה, ואז לאדם נראה שנמצא במדרגה של נפשי כעפר לכל תהיה מצד הקדושה.

אבל אליבא דאמת כדי להגיע לאופן הנכון של נפשי כעפר לכל תהיה מצד הקדושה צריך לעבור ראשית כל את אותו עולם פנימי שהוזכר, לא תוקף מצד הקלקול, אלא תוקף שנובע מהמעמקים של החיבור לעולמו שלו שבו הוא נמצא.

וכאשר הוא כבר נמצא שם הוא בוקע למקום יותר עמוק לנפשו ששם הוא מכיר את מיעוט ערכו, שזה מעמקי הענווה בנפשו של אדם, ששם האדם מרגיש כעלה נידף, ככלום. אבל זה לא כעלה נידף שבני אדם מרגישים כפשוטו שהם חסרי משענת [זו סוגיא אחרת לגמרי].

מי שמגיע לביטול הזה אחרי כל התוקף שהוזכר, אז ביטולו נובע מהמעמקים של ההתבטלות אליו יתברך שמו, ממילא באופן המלכת חברך בנחת רוח, שזה הפועל יוצא, אבל זה מגיע מהביטול האמיתי אליו יתברך שמו שאין לו קץ. הביטול הזה הוא ביטול שיש בו מתיקות, זה לא ביטול שמתגלה מהמקום של החולשה התחתונה, אלא ממקום שמתגלה עומק התוקף והחיבור וזה עומק הביטול.

ידועים דברי החיד"א שבדור שלנו לא צריך להיות בעל ענווה גדול אלא צריך רק לא להיות בעל דימיון. על משקל הדברים הללו ככל שלאדם יש את תוקף החיבור לעצמו אז ביטולו הוא ביטול אמיתי כיוון שיש כאן מה לבטל.

כאדם שמבטל חמץ בערב פסח שמא יש לו חמץ, ואין לו חמץ. אבל מי שיש לו מפעל גדול עם ריבוי של חמץ אז ביטולו הוא באמת ביטול, ובאמת צריך לכוון לבטל בלבו שהרי יש לו דבר חשוב עד למאד. באופן כזה של נמשל בנפש אז הביטול הוא אמיתי רק שהוא מגיע לאחרי שיש לאדם באמת עומק של תוקף וחוזק וחיבור לנפשו של עצמו, ומשם מגיע מציאות הביטול.

הביטול הזה מעמיד את האדם באופן כזה שכאשר הוא נפגש עם בני אדם הוא באמת כעלה נידף, אבל לא מצד התחתון הנפול. פעמים כאשר הוא פוגש בני אדם חלשי-אופי או מסכנים, שם הוא צריך לעבוד באופן שונה, כי אם הוא יתן להם גם הרגשה זו נמצא שמצא מין את מינו וניעור. זה צריך להיות באופן כזה, בשיעור בגבול באפשרות וביכולת בתוך עולמנו הטרוד

והעמוס, כמה שניתן להתאים את עצמו למה שנצטרך.

אבל תמצית תוקף הדברים, מה שנראה לאדם בתחילת העבודה להיות באופן כזה, כמבואר בדברי רבותינו שאדם צריך להיות לית ליה מגרמיה כלום, שהופך להיות מציאות של מראה, זה ודאי נכון. אבל לכן הזכרנו כל סדר המדרגות בקצרה ממש. שזה מתגלה מהצד הנפול, זה המים דרוח דאש שהוזכר שהוא כשבשבת לכל רוח שאין לו מציאות של כלום.

אבל עבודה הזו היא באמת נכונה, אבל היא נכונה אם האדם בנה את כל הקומה כולה, וכשהוא בנה את כל הקומה כולה אז הביטול שלו הוא באמת ביטול. תכלית הידיעה שלא נדע, הוא מגיע לביטול לאחר תכלית הידיעה, זה לא תכלית רק בסוף, אחרי שהוא הגיע לתכלית הידיעה הוא מגיע לביטול של השלא נדע, שם הנפש נמצאת בהתבטלותה אבל נמצאת שם מאותו תוקף וחוזק ואז הביטול הוא לא של הנפש הבהמית התחתונה אלא זה ביטול לאורו יתברך שמו.

שזה מתגלה בחבירו על זה נאמר דברי חז"ל ששואלים את האדם בבואו לדין המלכת את חברך בנחת רוח, המלכת את חברך בנחת רוח זה שיעור של ביטול שאדם מתבטל לזולתו.

כמובן שהשיעור שהוא מתבטל לזולתו צריך להיות באופן שהוא לא יאבד את החיבור לעצמו, כמו שהזכרנו לעיל ביחס של אדם שמשפיע לאחרים שהוא יוצא לחוץ אבל צריך להיות שהחיבור הפנימי יהיה בתוקפו והיציאה לחוץ צריכה להיות באיזון תמידי למול החיבור לעצמו שלא יאבד עצמו ביציאתו לזולתו. מעין כך, ועכשיו בשורש השורשים של העבודה, הביטול שהוא הביטול גמור צריך להיות ברצוא ושוב בנפש, ברצוא הוא באמת בטל, אבל בשוב הוא צריך לחזור למציאות עצמו הגמורה. אם הוא יתבטל מעבר לשיעורו אז בשוב שלו לא יהיה לו לאן לחזור. ככל שאדם בטל יותר משיעורו אז השוב שלו להיכן שחוזר יכול להגיע לנקודה של שפלות תחתונה [הדברים האחרונים כמובן גבוהים ונאמרים להשלמת תמצית הבנין].

זו חכמה דקה, חכמה ואינה מלאכה, להגיע לאותו מקום במעמקי הנפש שהוא בטל רק באופן כזה שיש לו לחזור למציאותו של עצמו בתוך תוכו. ואז מחד יש לו עולם פנימי יצוק, ומאידך יש לו התבטלות לחוץ. זהו התיקון השלם של מים דרוח דאש.

שאלות:

שאלה: בנקודה זו הוא פועל לא בכוחות ובטבעיים שלו כשהוא פונה לזולתו.

תשובה: נגדיר בעומק, גם תנועה של ביטול זה אחד מהכוחות של הנפש, הוא פועל מתנועת הביטול שבנפשו. תנועת הביטול של שמעון וראובן איננה שווה, וכאשר הוא פונה לזולתו ראובן פונה מתנועת ביטולו וכן שמעון, זה ביטול אבל של ראובן, וכן ביטול אבל של שמעון.

שאלה: ביחס למדרגה הקודמת שהרב דיבר, שפונים עם כל האני כדי לעזור לזולתי, כאן האם הכוונה שבעצם לא פונים עם כל האני אלא נכנסים לזולתי כדי לעזור לו למרות שזה לא אני, השאלה היא מה ההבדל ביחס לעזרה לזולת האם זה מצד הביטול או מצד האני שפונה לזולתי. הרב: מצד הפועל או מצד התנועה בנפש. השואל: מה ההבדל מצד העזרה לזולת.

תשובה: עזרה לזולת זה כבר נכנס לפועל, נחלק זאת לשני שלבים שיהיה ברור, יש מאיזה מקום האדם פועל, ויש מה שעושה בפועל, שזו שאלה הרבה יותר עמוקה, כי כאשר יש לאדם ביטול אז יש ביטול במעמקי הנפש ויש את התנועות הטבעיות. לדוגמא, נשבר לו הארון ומגיע אדם שמאד רוצה לעזור לו אבל יש לו ג' ידיים שמאליות לא ב', הוא מאד רוצה אבל למעשה הוא לא יכול לעזור לו, אם באנו להגיע עם זה עד הלמעשה בחלק גדול מהמקרים זה לא עוזר שתנועת הנפש בטלה, למעשה האדם לא יכול לפעול באותו מקום. ואם הוא יכול לפעול, אז זו עבודת אנשים לנשים ונשים לאנשים, אז יש שעבוד מסויים שהוא יכול להכיל אבל יש גבול מסויים. הפועל של זה הרבה יותר מצומצם, תנועת הנפש היא הרבה יותר גדולה. גם בפועל אדם יכול לעשות דברים שאינם לפי טבעו, אבל זה הכל צריך להיות באיזון מאד גבוהה שלא יאבד את מי שהוא.

שאלה: מה החלק שמזככים בנפש כדי להגיע מהמדרגה הקודמת למדרגה הבאה, האם זה הרצון לתת.

תשובה: סידרנו את סדר המדרגות אבל לא נכנסנו כלל לצורת העבודה הפרטית בכל המדרגה כולה, זה נכון בודאי. אתם מדברים על הנקודה האמצעית שאדם חי את עולמו אבל יש חשש שיהפוך להיות אנכי, אז ודאי שציריתם נקודה אחת יסודית של אופן שאדם יתרגל לתת. הנקודה של הלתת זה הפועל וזה נכון, אבל זה הפועל, ע"ד כלל כל דבר שהוא פועל בלי שורש אינו יכול להתקיים. אדם צריך לתפוס את הבריאה בצורה הנכונה, באופן של וידעת היום ובאופן של והשבת אל לבבך, וע"ג כך מציאות של פועל, כמו שהוזכר פעמים רבות שהאדם לא נברא אלא להועיל לאחריו זה תפיסה, אם אחרי התפיסה תבוא הפועל זה מצויין. השואל: ותפיסה זו מזככת את הנפש. הרב: זה וידעת היום והשבת אל לבבך והוא מוליד זאת לפועל.

שאלה: שאדם מתבטל איך הנפש הבהמית גם מתבטלת למציאות ה'.

תשובה: להפוך את הנפש הבהמית לגילוי של אלוקות זה רק לעתיד לבא, להאיר בה מעט מהאור העליון זה גם בעלמא דידן, לכן חזרנו והדגשנו כל הזמן שזה רצוא ושוב בנפש, מי שיחשוב לחיות כך בשוב זה דמיונות. יש בני אדם שמקריבים את כל מציאותם והוויתם למען זולתם, בעצם הם לא בוחלים בשום דבר לעשות, בין אם זה לפי טבעם ובין לא לפי טבעם וכדומה, צריך להבין שאם זה נעשה בשיעור נכון זה טוב מאד, ואם זה לא נעשה בשיעור נכון זה בחינת משורר ששייר חייב מיתה, בדקי דקות, זה לא עבודתו שלו שהוא פועל שלא לפי חלקו שלו.

שאלה: איך אדם מגיע לביטול שהרב דיבר בסוף, אם הוא נותן כל חלקו של האני אדרבא הביטול אמיתי, אבל איך זה נוגע לביטול אדרבא כיוון שהאני שלו יותר חזק אז יותר קשה לו להתבטל.

תשובה: יותר קשה לו כן, ושם גופא עומק נקודת העבודה. השואל: שהרב יסביר איך להגיע לביטול. הרב: את הדרך להגיע לא הסברנו בכל השלבים כמו ששאלנו קודם, להכנס בכל נקודה בדרך לעצמה זה סוגיא רחבה מאד. אבל בלשון קצרה מאד, ברגע שאדם מגיע לעומק תוקף האני אז מצד אחד יש לו את עומק האושר שלו אבל אז הוא מרגיש את עומק היש שבו, והנקודה הזו יכולה להביא אותו למאיסות הכי גמורה בקצתי בחיי, כי שם בן אדם הופך להיות האני אני, החכמה מאין תמצא אז זה בבחינה של יש, אדם שהופך להיות בעל חכמה רבה אז כמובן שאם הוא בעל גאוה לא מפריע לא כלום, אבל אם יש לו אותה עדינות של נפש אז לאט לאט הנפש שלו הולכת וסולדת מהיש המוחלט של עצמו, אז עומק תוקף יש הוא עומק נקודת התיקון שיוצרת נקודת הפקעה למבקש אמת.

שאלה: יש הגדרה שחלק מטבעיות הנפש זה להוציא את הכוחות מהכח לפועל, ממילא כשהוא מתחבר לעומק הפנימי שלו אז חלק מהשלמות של החיבור לפנימיות זה גם להוציא את זה חוצה לפעול כדי להיטיב לזולת, הרב אמר שאדם יכול להיות מאד אנוכי אם הוא נכנס לעומק עצמו, אבל לכאוף הטבעיות של הנפש זה לא להשאר שם אלא להתחבר לעצמו ולמקומות יותר עמוקים ובאופן טבעי להוציא זאת החוצה. הרב: להוציא החוצה לצורך גילוי עצמו או לצורך טובת זולתו. השואל: אם הוא התחבר באמת אז תנועת הנפש הטבעית להוציא לאו דוקא באופן שלילי לא בתור גאוה אלא זו תנועה טבעית להוציא הכוחות מהכח לפועל.

תשובה: יש סוגיא להוציא את הכח מהכח לפועל בתוך עולמו של עצמו ויש מה שפועל לזולתו, אלו ב' סוגיות שונות, הוצאה מהכח לפועל לא קשורה בהכרח לאחרים. השואל: אם הוא גילה שיש לו תכונה מסוימת והוא התחבר לתכונה זו, מה עושים עכשיו עם תכונה זו. הרב: להיטיב לאחרים זה עוד שלב, שנסדר סדר הכוחות, יש כח בכח ואפשר להוציאם לפועל בתוך האדם עצמו, יש עוד שלב שזה יוצא לחוץ. בשאלתכם אני מבין שהרכבתם זאת אתרי ריכשי בבת אחת. השואל: זה לא בבת אחת אלא זה שלב שני אבל באופן טבעי. הרב: לא, זה ב' נקודות שונות, יש שלב א' של הוצאה מהכח לפועל, ויש עוד שלב שברחובות תתן קולה, אבל זה עוד שלב בסוגיית הנפש, ודיברנו על השלב השני, ולא דיברו על השלב הראשון להוציא מהכח לפועל. השואל: היכן נקודת הסכנה שאדם נכנס לתוך עצמו ונהפך להיות יותר אנוכי, זה סותר את תנועתו הטבעית של הרצוא ושוב, אם הוא באמת יתחבר לעצמו אז באופן טבעי בשלב מסוים זה יצא החוצה כדי להשתמש עם הכוחות בפועל. הרב: יש את ההוצאה מהכח לפועל שיכולה להיות בתוך עולמו שלו, יש את האופן שחך הטוב להיטיב, ויש מה שיוצא מן הפנים לחוץ באופן דקדקול, אז היכן השאלה. השואל: איפה הנקודה שהוא עלול להיות אנוכי ולהשאר בתוך עצמו. הרב: שמה שהוא יוצא מעולמו שלו לצורך אחרים זה נובע מצרכי עצמו שכבוד עצמו הוא דורש.

שאלה: הנקודה התחתונה שהרב הזכיר, וכי הוא יורש גיהנם כיוון שאין לו דבר עצמי.

תשובה: יורש גיהנם הכוונה שיש אב ויש לו ממון והבן יורש מה ששייך לאביו, כאן הוא לא יורש גיהנם אלא זה שלו.

שאלה: מה יעשה אדם שאין לו שום רצון איך יתחיל.

תשובה: כל אדם במעמקי נפשו יש לו רצונות, אז צריך להכרה עצמית מסוימת ברצון שיש לו. אין אדם שאין לו רצונות אלא יש אנשים שבורחים מעצמם, יש בני אדם שמפחדים לרצות מה שהם רוצים. לדוגמא, יש אדם שגדל בבית שכל הצורה היא שאסור לרצות כלום, רק רצון ה'. האם המשפטים הללו נכונים, ודאי שבמעמקי תכלית הבריאה הם נכונים אבל זה ההבחנה שאדם יקח קטן וילמדו רזין דרזין, אין שום יחס בין מה שהוא מלמדו למקום שהוא הוא נמצא. אדם למשל שגדל בכזה בית שיכול להיות שהכוונה טהורה והכל נעשה בכוונה אבל למעשה הוא מתרגל שאסור לרצות, אז הוא מתחיל להכחיש את רצונו ובוקע אותם עוד יותר פנימה ועוד יותר, ואז העבודה לחזור ולהציף את הרצונות שנמצאים, יכול להיות שבתחילה יצופו רצונות בלי מתוקנים, וצריך לעשות זאת בחכמה. היום למשל אנשים שמתעסקים עם כל מיני פעילויות, זה חלק מנקודת הקושי שנפגשים עם כאלו בני אדם ומתחילים להציף להם את הרצונות, ומתחילים לגלות עולם של תהו, אז אם זה לזמן ויודעים איך לשלוט באותו זמן ניחא, אבל חלק גדול מאותם בני אדם להציף את הדבר הרבה יותר קל, מלה"ד פתחתנו את הברז, עכשיו אחרי שהכל מלא להתחיל לסדר כל הדברים, חלק גדול מהבעיות שנמצאים היום עם אנשים שמתעסקים עם נפשות בני"א שהם מתחילים להציף דבר, ואח"ז לעשות בו סדר ובהירות ואיך להסתדר בתוך זמן ההצפה, הם עצמם לא עושים זאת עם עצמם אז היאך יעשו עם זולתם, אז למעשה הם פתרו בעיה אחת והנזק שנעשה סביב הוא היקף כללי של הנפש.

שאלה: שאיפות שהם יותר מכוחותיו צריך למנועם כלל.

תשובה: אדם שיש לו רצונות מעבר לכוחותיו קודם צריך לבדוק מאיפה זה נובע, זה יכול להיות מכל מיני סיבות, יש בחור שגדל בישיבה קטנה שיש שם אנשים נפלאים שמדברים גבוהה גבוהה הרבה יותר ממדרגתם של עצמם והם יוצרים שאיפות אצל הצעירים באופן כזה של שלשה ימים תענית דיבור, וכל מיני רעיונות נפלאים אבל הרבה יותר משיעור הקומה, ומי שיותר תמים ויותר מקבל זה רוכב אצלו בנפש. ויש כאלה שזה נובע מכח שהם לא מכירים עצמם כלל, ונכנסים לדימונות בתוך עצמם. אין הגדרה ברורה, צריך לבדוק מאיפה נובע נקודת הדימונות שהשאיות שלו שהם הרבה למעבר מי שהוא, ושנדע מאיפה זה נובע אז תהיה צורת נקודת ההתמודדות.

שאלה: למעשה ראינו שמה רבינו נענש על זה שהוא אמר בכח רב לכם, שהיה להם שאיפות מעבר למדרגתם ובכל אופן היה עליו תביעה, רואים שלאדם אסור לעצור שאיפות גדולות שיש לו.

תשובה: אז מה משה רבינו היה צריך לעשות, הרי יש נבואה מהקב"ה כל מה שהיה שהרי הוא אמר לא מליבי בדיתי זאת. השואל: הרי מפורש כתוב שצ"ל מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי. הרב: מתי יגיעו כדברי רבותינו כידוע זה מלשון נגיעה, זה לא חייב להיות יותר מכך בהגדרה הזו של דברי חז"ל שהוזכר. אבל אצל משה רבינו שמדברים בהשגות של משה רבינו תמיד יש קושי גדול, אנו מדברים בעלמא דידן ולא במדרגות של משה רבינו, ניתן רק תשובה אחת לדוגמא, אפילו אם זה נכון מצד שני להתפלל, עוד פעם לא במדרגות של משה רבינו, יש בחור שרוצה להגיע מעבר למדרגתו, מצד אחד אני מסביר לו את המקום שלו אבל מצד שני אני מתפלל עליו שבאמת יזכה להגיע, זה יכול להיות מכמה זוויות ופתחנו רק זווית אחת.

- [\[ארבעת היסודות | הדרכה מעשית | אש כבוד 1\]](#)

[1] <https://bilvavi.net/daes.fire.honor>